

Οι στόχοι του προγράμματος σταθεροποίησης της ελληνικής οικονομίας που εφαρμόσθηκε στην χώρα μας το 1986 και το 1987, οι λόγοι που επέβαλαν την εφαρμογή του αλλά και τα αποτελέσματά του, είναι το αντικείμενο του βιβλίου.....

.....

Ο καθηγητής Κώστας Σημίτης, βουλευτής και υπουργός Εθνικής Οικονομίας την εποχή της εφαρμογής του σταθεροποιητικού προγράμματος τονίζει στο κείμενό του ότι "τα αποτελέσματα του προγράμματος πρέπει να κριθούν ικανοποιητικά. Στο τέλος του 1987 είχε πιά αποκατασταθεί και ενισχυθεί στο εξωτερικό και το εσωτερικό το κλίμα εμπιστοσύνης στην ελληνική οικονομία. Η οικονομία μας μετά το τέλος της διετίας μπορούσε να αντιμετωπίσει καλύτερα τις πιέσεις του ανταγωνισμού στα πλαίσια της ευρωπαϊκής αγοράς. Χάρη στο σταθεροποιητικό πρόγραμμα μπόρεσαν να αυξηθούν οι μέσες πραγματικές διαθέσιμες αποδοχές και να σημειωθεί σημαντική αύξηση του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος το 1988".

Ο κ. Σημίτης στο κείμενό του αναφέρεται συνοπτικά στα αίτια που οδήγησαν την οικονομία μας στην κατάσταση του 1985.

Στόχος του διετούς προγράμματος οικονομικής σταθεροποίησης, αναφέρει ο κ. Σημίτης, ήταν να μειωθεί το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών σε 1,7 δις δολάρια το 1986 και σε 1,25 δις το 1987. Ο στόχος για τον πληθωρισμό ήταν να περιορισθεί στο 16% το 1986 και 10% το 1987.

Οι στόχοι που είχαν τεθεί για το 1986 επιτεύχθηκαν με μεγάλη προσέγγιση. Το 1987 το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών περιορίσθηκε, όμως στον πληθωρισμό υπήρχε μεγάλη απόκλιση από τον στόχο κυρίως λόγω της μεγαλύτερης, από την προβλεπόμενη, επίπτωση σ' αυτόν της εφαρμογής του ΦΠΑ.

Ο πρώην υπουργός Εθνικής Οικονομίας αναφέρεται στις αντιδράσεις που υπήρξαν για την εφαρμογή του προγράμματος τόσο μεταξύ των συνδικαλιστικών παρατάξεων όσο και μέσα στην ίδια την κυβέρνηση.

Η μία κατηγορία αντιρρήσεων αφορούσε την αποτελεσματικότητα του προγράμματος. Η εξέλιξη έδειξε ότι οι φόβοι αυτοί ήταν αδικαιολόγητοι.

Η άλλη κατηγορία αντιρρήσεων επικεντρωνόταν στις πολιτικές αντιδράσεις και στην πιθανή απώλεια ψήφων. Η κριτική αυτή κορυφώθηκε μετά τις δημοτικές εκλογές του 1986 όταν το ΠΑΣΟΚ έχασε τον έλεγχο των δήμων Αθήνας, Πειραιά και Θεσ/νίκης.

Το επιχείρημα του πολιτικού κόστους οδήγησε τον Νοέμβριο του 1987 στην αλλαγή της εισοδηματικής πολιτικής του 1988 που είχε αρχικά αποφασισθεί. (Η αλλαγή αυτή ήταν και η αιτία παραίτησης από την κυβέρνηση του Κώστα Σημίτη).

Ο Κ. Σημίτης στο κείμενό του αναφέρεται στην αναπτυξιακή πολιτική του σταθεροποιητικού προγράμματος, στην κριτική που ασκήθηκε για το πρόγραμμα αλλά και στις αιτίες που εμπόδισαν την πλήρη εφαρμογή του.

"Το σταθεροποιητικό πρόγραμμα επέδρασε όχι μόνο στις οικονομικές αλλά και στις πολιτικές και ιδεολογικές εξελίξεις. Αποτέλεσε πολιτική αντίθεση με όσο είχε μάθει να πιστεύει ο προοδευτικός πολιτικός χώρος. Κυρίαρχη άποψη ήταν τότε ότι οι συντηρητικές κυβερνήσεις εφαρμόζουν σταθεροποιητικά προγράμματα, ενώ οι σοσιαλιστικές επιδιώκουν το ξεπέρασμα της κρίσης με αύξηση των δημοσίων δαπανών και ενίσχυση του εισοδήματος των εργαζομένων. Κι όμως όλες οι σοσιαλιστικές κυβερνήσεις προσπάθησαν να αντιμετωπίσουν την κρίση με περιοριστική εισοδηματική πολιτική".

Τέλος ο Κ. Σημίτης επισημαίνει ότι "οι πολιτικές που θέλουν να επηρεάσουν την οικονομική και πολιτική εξέλιξη δεν έχουν άμεσα αποτελέσματα. Απαιτούν χρόνο. Ο μακρόχρονος όμως αυτός ορίζοντας δεν συμβιβάζεται με την αμεσότητα των πολιτικών αναμετρήσεων, ούτε με αλλεπάλληλες εκλογικές αντιπαραθέσεις. Οι εκλογές έρχονται συνήθως πιο γρήγορα από τα αποτελέσματα της πολιτικής.

"Ένας τρόπος για να ξεπεραστούν οι δυσκολίες αυτές, λέει ο Κ. Σημίτης, είναι η επιμήκυνση της κοινοβουλευτικής περιόδου στα πέντε χρόνια με ταυτόχρονη εξασφάλιση, όμως διαδικασίας για την προσφυγή σε εκλογές, αν υπάρξει έντονη δυσαρμονία λαϊκού αισθήματος και κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας. Σημαντικό είναι επίσης να αποφεύγονται ενδιάμεσα εκλογικές αναμετρήσεις, δημοτικές, ευρωεκλογές κ.λ.π.

Στο άρθρο του " Οικονομικές ανισορροπίες και πολιτική σταθεροποίησης, οι εμπειρίες των ευρωπαϊκών χωρών" ο κ. Σημίτης διαπιστώνει : Το συμπέρασμα από τις εμπειρίες των ευρωπαϊκών χωρών είναι ότι πέρα από την αντιπληθωριστική εισοδηματική πολιτική απαιτείται και περιοριστική δημοσιονομική και νομισματική πολιτική, εφ'όσον επιδιώκεται η αποτελεσματική αντιμετώπιση των μακροοικονομικών ισορροπιών.

Ο κ. Γιάννης Σπράος στην δική του ανάλυση που περιλαμβάνεται στο βιβλίο, αναφέρεται στα μέσα και τους στόχους μιάς μακροοικονομικής πολιτικής με αφορμή την πρόσφατη ελληνική εμπειρία.

Ο κ. Σπράος, αφού κάνει έναν μικρό απολογισμό του σταθεροποιητικού προγράμματος, αναλύει το κεντρικό κατά την γνώμη του ερώτημα για την διαχείριση μιάς οικονομίας, που είναι το εάν τα μέσα οικονομικής πολιτικής είναι επαρκή και αποτελεσματικά σε σχέση με τους μακροοικονομικούς στόχους που επιδιώκονται. Διαπιστώνει ότι στην Ελλάδα μόνο το μέσο της εισοδηματικής πολιτικής χρησιμοποιήθηκε αποτελεσματικά και εξαντλήθηκαν έτσι οι δυνατότητες μιάς σταθεροποιητικής πολιτικής για το μέλλον.

Ο κ. Τάκης Θωμόπουλος αναφέρεται στην πολιτική σταθεροποίησης σε δύο χώρες, την Ισπανία και την Γιουγκοσλαβία.

Η Ισπανία ανήκει στις χώρες που επιβλήθηκε περιοριστική πολιτική από το 1983 έως το 1987. Χάρης όμως σε αυτά τα μέτρα, από το 1985 και μετά η Ισπανία κατέχει το ρεκόρ ανάπτυξης.

Αντίθετα στην Γιουγκοσλαβία, η οποία καθυστέρησε να πάρει διαρθρωτικά μέτρα και η περιοριστική πολιτική έληξε πολύ γρήγορα, η κατάσταση της οικονομίας είναι απογοητευτική.

Ο Νίκος Γιαργιάνας, αναφέρεται στην περίπτωση της Ιταλίας. Η Ιταλία με την πολιτική σταθεροποίησης της οικονομίας που άρχισε την δεκαετία του 1980 πέτυχε τα τελευταία χρόνια πολύ ικανοποιητικές οικονομικές επιδόσεις.